

ninderen" (negatief) is wat anders dan het positieve „op zich nemen" van wat de derde doopvraag vereist. Daarom kan de kerk niet dit positieve en deze actieve medewerking vorderen van iemand, die ten overstaan van die kerk tot nu toe hij het negatieve is blijven staan en niet verder kwam dan „toelating". Zoo gezien is het ja-woord, dat hij het huwelijk door de niet-gereformeerde partij uitgesproken is, beschermd door bepalingen, welke zelf reeds uitgaan van het volmondig erkende feit, dat de niet-gereformeerde partij onbekwaam is en onbevoegd is tot het afleggen der beloften, die binnen de Gereformeerde Kerk worden geleverd van ouders of getuigen. Men kan een vrij negatieve verklaring, welke gevorderd is voor het vragen van een christelijk gebed bij het huwelijk, niet ophalen tot een verbonds-handeling van hernieuwde geloofsbelijdenis, inclusief de aanvaarding der kerkelijke tucht in geval van nalatigheid, zooals die toch eigenlijk beide opgesloten liggen in het jawoord bij den doop.

K. S.

De ridderlijke kunst van het boogschieten in Japan. (II.)¹⁾

Met het oog op deze situatie zou nu niets méér gewenst zijn dan dat men zich voor een beter verstaan zou kunnen wenden tot uiteenzettingen van Japanse onderzoekers. Inderdaad, daaraan onthooft het gezins. Zoo heeft b.v. T. Suzuki in zijn „Essays over het Zen-Boeddhisme" het bewijs trachten te leveren voor de stelling, dat Japanse cultuur en Zen ten nauwste met elkaar samenhangen, en dat de Japanse kunstvormen, de geestelijke houding van den Samurai²⁾, de Japanse levenswijze, de morele, praktisch-aesthetische, ja tot op zekere hoogte zelfs de intellectuele levensvorm van den Japanner zonder dezen haren van Zen doordrenkten grondslag in 't geheel niet te verstaan is. De geschriften van Suzuki zowel als die van andere Japanse onderzoekers zijn in de Amerikaanse en Europeesche literatuur over Japan niet zonder weerklank gebleven. Maar helaas moet men zeggen: onze kennis-omvang is in dit opzicht belangrijk uitgebreid, zonder dat ons inzicht daarmee evenredig zou zijn toegenomen. De Japanner leeft — hetzij hij zich daarvan rekenschap geeft of niet — in de atmosfeer, in den geest van het Zen, en zoo is hem alles, wat daarmee samenhangt, van binnen uit, uit zijn oorsprongen, doorzichtig en begrijpelijk. Beknopte verwijzingen zijn voor hem voldoende om te beseffen, waar het om draait; korte aanduidingen schijnen voor hem geheel voldoende, wanneer hij wil uitdrukken en meedeelen, wat hij meent — omdat hij in het meest innerlijke wezen van het Zen is ingegroeid en zich richt tot hem, die daarvan ondervinding heeft. Tracht hij daarentegen zich bijvoorbeeld aan Europeanen verstaanbaar te maken, doordat hij zich van een bij hen gebruikelijke taal bedient, dan ziet hij veel te veel voorbij, dat dezen nu eenmaal een geheel andere geestelijke herkomst hebben. Hij beheerscht hun denkstijl veel te weinig, is in hun problematiek veel te weinig ingewijd en vermoedt daar-

door niet, dat zij genoodzaakt zijn, alles wat hij zegt woordelijk op te vatten, terwijl voor hem het woord slechts de weg beteekent tot een gedachte, die als het ware tusschen de regels staat en die niet meer op een eens en voor al begrijpelijke wijze gezegd en gedacht, maar slechts ervaren worden kan — door hen, die de „ervaring" deelachtig geworden zijn. Wanneer men zijn uiteenzettingen letterlijk verstaat, schijnen zij den Europeanen, die gewend is te denken, primitief, om niet te zeggen verward toe. Omgekeerd moet hij ons, wanneer wij ons in antwoord daarop uiten, ondanks de scherpte van ons verstand, die hij zonder afgunst erkent, voor menschen zonder intuïtie en misschien zelfs voor „geestloze" menschen houden. En daartoe wordt hem in den ruimsten omvang het recht gegeven door de onderzoekingen van Amerikaansche en Europeesche navorschers over het thema „Boeddhisme" — of zelfs over het Zen. Want hun blijft niets anders over dan zich te houden aan teksten, die te vertalen, van commentaar te voorzien en volgens de beproefde philologische methode te bewerken. En wanneer zij dit hebben gedaan, dan komt niets en niemand meer op tegen hun waan, dat zij de „wetenschappelijk" tot hen gedrongen teksten nu ook werkelijk „begrepen" hebben. Op hun „woord"-fetischisme strandt iedere mogelijkheid om tot overeenstemming te komen. Van een verstaan van den niet onder woorden te brengen, aan alle speculatie voorafgaanden inhoud der mystieke existentie zijn zij zoo ver mogelijk verwijderd. Zij weten niet, dat in alle echte mystiek de ervaring het eerste is; dat het bewuste bezitten van hetgeen ervaren werd het tweede is, het uitleggen en rangschikken het derde; zij weten niet, dat er geen andere weg is om de mystiek te begrijpen, dan — zelf mysticus te zijn.

Vandaar kan het niet mijn bedoeling zijn, U nog verder met paradoxe formules te overrompelen en tot zwijgen te brengen met woorden, die echt verbluffend klinken. Ik verlang meer: ik wil U geen inspiratie geven, maar U in beweging brengen. Ik wil U winnen voor het inzicht, dat men met een eenvoudig verstaan van woorden uit boeddhistische geschriften het wezen van het Boeddhisme, allereerst van het Zen-Boeddhisme en derhalve ook van de Japanse kunstvormen, waarvan de quintessence in het Zen te zoeken is, geen stap naderbij komt. En ik meen, dit daardoor te kunnen bereiken, dat ik het wezen van de kunst van het boogschieten niet tracht te beschrijven, maar het voor U oogen tracht te doen ontstaan, doordat ik — zij het slechts bij wijze van aanduiding en in ruwe omtrekken — verslag uitbreng over een onderricht van bijna zes jaren in deze kunst, dat ik gedurende mijn verblijf in Japan van een der grootste meesters ontving. Daarbij hecht ik er bijzondere waarde aan om juist uitvoerig stil te staan bij den innerlijken tegenstand, vooral bij mijn al te „kritische" instelling, dien ik had te overwinnen voor het mij gelukte, in den geest van deze hoge kunst in te dringen. Wellicht bereik ik op deze wijze, dat er een mogelijkheid geschapen wordt om tot overeenstemming te komen. Het is waar — de innerlijke ervaringen, waarop alles aankomt, kan ik niet met woorden niet zoo meedeelen, dat ze ook het eigendom van anderen zouden kunnen worden: in dit opzicht

moet alles in de onzekere sfeer van louter vermoeden blijven. Maar dit is wellicht beter, dan dat men iedere poging om deze mystieke kunst, die in werkelijkheid zoo „reëel" is, te verstaan, alleen om deze reden zou ontwijken, dat zij zoo steil en ontoegankelijk schijnt te zijn.

7

Het behoeft geen verklaring, waarom ik mij voornam, juist de kunst van het boogschieten te leeren. Reeds als student hield ik mij grondig met de mystiek bezig, in 't bijzonder met de Duitse mystiek. Maar daarbij werd ik gewaar, dat mij tot het volledig verstaan er van iets onthak: een laatste „iets", dat zich aan mij niet wilde vertoonen en waarover ik nergens opheldering vond. Ik gevoelde, dat ik stond voor de laatste poort, waarvoor mij de sleutel onthak.

Toen ik daarom een aanvraag ontving, of ik eenige jaren wilde werken aan de keizerlijke Tohoku-universiteit, begroette ik de mogelijkheid om het land en het wonderlijke volk der Japanners te leeren kennen reeds alleen hierom met zooveel vreugde, omdat mij daardoor het vooruitzicht werd geopend om met het „levende" Boeddhisme in verbinding te komen en daardoor wellicht nauwkeuriger gegevens te verkrijgen over het wezen van die „afzondering", die meester Eckhart zoo hoog prijst zonder den weg, die daarheen leidt, te hebben beschreven. Spoedig na mijn aankomst in Japan trachtte ik mijn bedoeling te verwezenlijken. Men gaf mij intusschen te verstaan, dat de onmiddellijke toegang tot de mystieke praxis te bezwaarlijk, en voor Europeanen waarschijnlijk zelfs hopeloos zou zijn. Het zou daarom aanbeveling verdienen, te beginnen met het aanleeren van één der Japanse kunsten, die alle in meerdere of mindere mate aan den geest van het Boeddhisme deel hebben, maar vooreerst „tastbaarder" waren en den overgang tot het niet meer tastbare en begrijpelijke gemakkelijker toelieten. Mijn vrouw besloot tot de kunst van het bloemen-schikken en van het schilderen, terwijl ik mij meer tot de kunst van het boogschieten aantrokken voelde, in de later totaal verkeerd gebleken veronderstelling, dat mijn jarenlange oefeningen in het schieten met pistool en geweer mij daarbij van nut konden zijn. Aan één van mijn Japanse collega's, die reeds sedert vele jaren onderricht genoot in het boogschieten van den grooten meester Awa, deed ik het verzoek, mij bij zijn leeraar als leerling aan te melden. De meester wees zijn verzoek eerst rondweg af met de motiveering, dat hij er zich reeds eenmaal toe had laten verleiden, een vreemdsoortig onderricht te geven, en dat hij daarbij slechte ervaringen had opgedaan; bovendien was hij volgens zijn zeggen niet van plan, aan een leerling concessies te doen, zooals dit helaas bij leeraars in Tokio en algemeen in de groote steden het geval was, die beducht waren, dat zij hun buitenlandsche leerlingen zouden kunnen verliezen, wanneer zij hen met den eigenlijken „geest" van hun kunst al te zeer lastig vielen. Eerst toen ik verzekerde, dat een meester, die een zoo strenge opvatting van het wezen van zijn kunst had, mij als zijn jongsten leerling zou mogen behandelen, daar ik niet de uiterlijke hanteering van boog en pijl, maar de

„grootte leer werd ik als vrouw, daar is, dat ook En zoo begaan ook de

Zijn plo de aanda lang het beheerscht

De naa bonden a wel niet o revolution gezag in norm noe danks de dichtkuns in de inle den aanv richting. I werd doo lang zone dien Kloc rhetoriel heid gebr beelden g opgevoerd gekend.

Het is o geklonken naklinken ons gaf i Kloos gaf beteekeni eerst den nigen lez woorden, megang d

Dat de heeft gen voordeel te danken den kritie sonnetten

En on geweest, I werd ree heid en r leiden t schepper in zijn p

POPULAIR-WETEN: SCHAPPELUKE SCHESEN

De stadhouder Pilatus

.....Die geleden heeft onder Pontius Pilatus.....

Naast Maria is Pilatus de eenige, die met name genoemd wordt in de apostolische geloofsbelijdenis: Maria, die aan Jezus naar Zijn menschenlijke natuur het leven schonk en Pilatus, de wereldlijke rechter, die den Heiland heeft doen lijden door zijn rechtsverkrachting en Hem overgaf ter dood. Als zoodanig zal Pilatus dan ook de gansche geschiedenis door bekend blijven.

Hij was stadhouder van Judea, en had waarschijnlijk zijn positie te danken aan den invloed van zijn vriend Sejanus, den gunsteling van keizer Tiberius.

Niet altijd had een Romein gestaan aan het hoofd van Judea.

Herodes de Groote, een Idumeër, doch gehuwd met des hoogepriesters dochter, was koning geweest van geheel Palestina. Maar na diens dood (4 v. Chr.) was het rijk in drieën uiteengevallen: Archelaüs (Matth. 2:22) verkreeg Judea, Samaria en Idumea, met den titel van ethnarch (vorst), aan zijn broeder Herodes Antipas was Galilea en Perea toebedeeld met den titel van tetrarch (viervorst), terwijl een andere broeder, Filippus, viervorst van Batanea, Trachonitis en Auranitis werd. (Luk. 3:1)

Het bestuur van Archelaüs werd echter door zulke wredeheden en afpersingen gekenmerkt, dat een deputatie uit de Judeesche en Samaritaansche aristocratie haar beklag bij den keizer (Augustus) deed. Die klachten waren blijkbaar nogal bezwarend, want Archelaüs werd afgezet en naar Gallië verbannen. Van toen af kwam Judea rechtstreeks onder Romeinsche stadhouders.

Provincies echter waar de aard van het land, de geringe beschavingstoestand of het stugge volkskarakter (o.a. Judea) de gewone Romeinsche provinciale inrichting onmogelijk maakten, behielden

zoo veel mogelijk hun eigen instellingen, hun eigen rechtspraak en eigen bestuur, onder toezicht van den Stadhouders.

Zoo hadden de Joden nog hun eigen rechtbanken (Sanhedrin) en nog vele andere voorrechten.

De Romeinsche provincies waren verdeeld in Senaatsprovincies, waar de Senaat de stadhouders benoemde en Keizerlijke provincies, die rechtstreeks onder het bewind van den Keizer stonden.

Het bestuur in de voornaamste provincies werd uitgeoefend door een senator (de hoogste stand), een gewezen consul of praetor. De stadhouders der provincies, tweede klasse, waren uit den lagere ridderstand. Zoo behoorde Pilatus tot den ridderstand den lagere adel, zouden wij tegenwoordig zeggen) in tegenstelling met Cyrenius, den stadhouder van Syrië (Luk. 2:2), die uit den senatorenstand was (hij had het consulaat bekleed). Deze lagere stadhouders droegen den titel van procurator (plaatsvervanger, n.l. van den keizer) of ook praeses (bestuurder). Hoewel zelfstandig bestuurder, was de stadhouder van Judea in zoverre ondergeschikt aan den stadhouder van Syrië, dat deze laatste bij ongeregeldeheden op eigen gezag kon ingrijpen, terwijl de uitvoering van algemeene decreten, ook voor Judea, veelal bij den Syrischen stadhouder berustte (o.a. de beschrijving in Lukas 2).

De stadhouder van Judea had in de eerste plaats het militair commando, vervolgens behoorde de rechtspraak tot zijn ambt (gewoonlijk liet hij die over aan het Sanhedrin), hij alleen had het jus gladii, het zwaardrecht, echter niet over Romeinen. Daarom mochten de meeste vonnissen door het Jeruzalemsche Sanhedrin en de andere plaatselijke rechtbanken, zelf uitgevoerd worden, alleen voor de doodstraf was de toestemming van den stadhouder noodig (Joh. 18:31). Ten slotte had hij ook nog de zorg over de financiën.

De residentie van de stadhouders was niet Jeruzalem, maar Caesarea. Bij bijzondere gelegenheden echter, zooals de groote feesten, hield hij tijdelijk verblijf in Jeruzalem. Hij betrof dan het z.g. Paleis van Herodes, in den Noordwesthoek der stad. Dit paleis was een reusachtig bouwwerk, dat tegelijk als paleis en als vesting diende. Twee muren waren levens stadsmuren. Drie geweldige

torens vergrooten nog de sterkte. Vanuit dit paleis en den burcht Antonia op het tempelplein kon de geheele stad beheerscht worden.

Pontius Pilatus, de vijfde stadhouder na Archelaüs' aftreden, voerde het bewind van 26—36 n. Chr.

Philo van Alexandrië † 50 n. Chr., een tijdgenoot dus van Pilatus, teekent zijn karakter als „onbewogen, onverbiddelijk-hard", zijn bestuur werd gekenmerkt door „omkooprijen, geweldadigen, rooverijen, mishandelingen, beledigingen, terechtstellingen zonder rechterlijk vonnis en onverdragelijke wredeheden zonder einde."

Hij liet zich al direct kennen als een verachter der Joodsche zeden en voorrechten.

Om de Joodsch-religieuze gevoelens niet te kwetsen, hadden alle vroegere stadhouders de troepen Jeruzalem laten binnentrekken zonder de veldteekenen met de keizerbeelden. Pilatus echter liet des nachts de adelaars en andere veldteekenen van Caesarea naar Jeruzalem overbrengen. Toen het volk dit gewaar werd volgde een geweldige uitbarsting tegen deze „afgodische ontheiliging". In grooten getale trokken de Joden naar Caesarea en omringden het stadhouderlijk paleis vijf dagen en vijf nachten met dreigen en smeeken. Den zesden dag riep hij deze smeekelingen in de renbaan tezamen. Hij liet hen door soldaten omsingelen en dreigde allen te zullen doden. Maar de Joden ontblootten hun halzen en wilden liever sterven dan in de ontheiliging van Jeruzalem berusten.

Wel gaf Pilatus toe, maar dit voorval deed reeds dadelijk verbittering tegen zijn bestuur ontstaan.

Een nieuwe storm van verontwaardiging stak op toen Pilatus een deel van den tempelschat gebruikte om een waterleiding in Jeruzalem aan te leggen, die de stad van water moest voorzien.

Verbitterd door de woedende bedreigingen van het volk zond Pilatus een deel zijner soldaten als Joden vermoed te midden van het volk. Op een gegeven teeken vielen deze soldaten op de niets-kwaads-vermoedende bevolking aan, waarbij er velen om het leven kwamen. Wel was de tegenstand nu gebroken, maar de haat tegen den tiran toegenomen.

Lukas 13:1 verhaalt ons nog dat Pilatus enkele Galileërs heeft laten ombrengen, terwijl zij hun

offers te loedracht weten wi is gevang (Markus

Wel v waarbij h

Pilatus Joden o zalem te met verg van een c Tiberius,

hangen l aan Pil

ren had burgers i

zich tot voelens v

opgehang lo Caesar

Geen v sche ove

Pilatus, den dief

Maar b van Jezu

Uitvoer lenissen

De Gr uitspraak

doodvom den stad

Waars uur in

Kajafas praetori

Vóór h strotos i

heid" in stond de

„Welk mensch

Pilatus laten ge

anders i

Op de

er vermoeden
at men iedere
werkelijkheid
ze reden zou
kelijk schijnt

mij voornam,
leeren. Reeds
mystiek bezig,
Maar daarbij
g verstaan er
zich aan mij
gens ophelde
or de laatste

, of ik eenige
ohoku-univer-
t land en het
kennen reeds
mij daardoor
het „levende“
daardoor wel-
igen over het
r Eckhart zoo
heen leidt, te
omst in Japan
ken. Men gaf
iddelijke toe-
rikk, en voor
zou zijn. Het
beginnen met
asten, die alle
geest van het
„taashaarder“
r tastbare en
vrouw besloot
en van het
kunst van het
e later totaal
ijn jarenlange
n geweer mij
n mijn Japan-
en onderrecht
ooten meester
eraar als leer-
verzoek eerst
er zich reeds
ndeling onder-
rvaringen had
n zeggen niet
doen, zooals
gemeen in de
ht waren, dat
i kunnen ver-
lijken „geest“
Eerst toen ik
o strenge op-
d, mij als zijn
daar ik niet
pij, maar de

uit dit paleis
pelplein kon

er na Arche-
van 26-36

en tijdgenoot
r als „onbe-
stuur werd
gewelddaden,
gen, terecht-
onverdrage-

niet te kwet-
s de troepen
ler de veld-
is echter liet
teekenen van
n. Toen het
weldige uit-
eilingen“. In
ar Caesarea
is vijf dagen
en. Den zes-
de renbaan
nsingelen en
er de Joden
ever sterven
berusten.
d deed reeds
e ontstaan.
rdiging stak
pelschat ge-
alem aan te
voorzien.
eigingen van
ier soldaten
iet volk. Op
laten op de
aan, waarbij
as de tegen-
en den tiran
ilatus enkele
wyl zij hun

„grootte leer“ van het boogschieten wilde leeren kennen, werd ik als leerling aangenomen — tegelijk met mijn vrouw, daar het in Japan immers volstrekt gebruikelijk is, dat ook meisjes in deze kunst onderricht ontvangen. En zoo begon het ernstige en strenge onderwijs, waaraan ook de Japansche collega tegelijk als toek deelnam. (Prof. Dr E. Herrigel vert.)

Willem Kloos. †

Zijn plotseling verscheiden heeft in hevige mate de aandacht weer gevestigd op een man, die jarenlang het letterkundig leven in Nederland heeft beheerscht.

De naam Willem Kloos is onverbrekkelijk verbonden aan de groote taalbeweging van 1880. Hoewel niet de eerste, is hij de grootste geweest dier revolutionairen. Hij, de ultra-individualist, die geen gezag in kunst erkende buiten den dichter, die norm noch doel ervan aanvaardde, is zijns ondanks de groote dogmaticus geworden der nieuwe dichtkunst en kritiek. De stellingen die hij plaatste in de inleiding voor de gedichten van Perk, werden aanvaard als programma voor de nieuwe richting. Het beginsel van „de kunst om de kunst“ werd door de individualisten, althans eenige jaren lang, zonder tegenspraak overgenomen. De strijd, dien Kloos aanbond tegen geijkte dichtertaal, de rhetoriek, heeft nieuwen opbloei van taalschoonheid gebracht, heeft een schat van oorspronkelijke beelden gegeven, heeft de lyriek tot een hoogte opgevoerd, als zij in tientallen jaren niet had gekend.

Het is onweersprekelijk, dat er taalmuziek heeft geklonken in die eerste jaren na '80, die zal blijven naklinken. We mogen dankbaar zijn voor wat God ons gaf in dat opzicht. De krachtige leiding, die Kloos gaf in zijn eerste bundels kritieken, heeft betekenis gehad, die blijvend zal zijn. Hij heeft eerst den dichter, en daarna ook den kunstzinnigen lezer, leeren luisteren naar den klank der woorden, doen genieten van den zuiveren rhythmegang der gedachten.

Dat de literaire kunst na '80 een hooger vlucht heeft genomen, waarvan ook de christelijke kunst voordeel heeft getrokken, is in de eerste plaats te danken geweest aan het rusteloze streven van den criticus, die in zijn proza de theorie en in zijn sonnetten de praktijk leerde kennen.

En ondanks dat is Kloos een tragische figuur geweest. Zijn mateloze liefde voor de schoonheid, werd reeds spoedig vergoddelijking der Schoonheid en moest naar zijn individualistische leer wel leiden tot vergoddelijking van den dichter als schepper van het schoone. En hier komt de breuk in zijn persoon.

offers te Jeruzalem brachten. Over de verdere toedracht van deze zaak is niets bekend. Evenmin weten wij iets van het oproer, waarbij Bar-abbas is gevangen genomen met andere oproermakers (Markus 15:7, Lukas 23:19).

Wel weten we nog van een ander voorval, waarbij het volk tegenover Pilatus in verzet kwam.

Pilatus had moeten toegeven aan den eisch der Joden om de keizerlijke veldteekenen uit Jeruzalem te verwijderen; hij wilde het nu probeeren met vergulden schilden, die enkel voorzien waren van een opschrift. Deze schilden, gewijd aan keizer Tiberius, liet hij in het paleis van Herodes ophangen. Een verzoek van den Jeruzalemschen adel aan Pilatus gericht om deze schilden te verwijderen had geen gevolg. Nu richtten de aanzienlijkste burgers in bond met de vier zonen van Herodes zich tot den keizer. Deze, die de Joodsche gevoelens wat wilde ontzien, beval dat deze schilden opgehangen moesten worden in den Augustustempel te Caesarea.

Geen wonder dat zoo de haat tegen de Romeinsche overheersching groeide, maar vooral tegen Pilatus, „den verachter van hun godsdienst en den dief van hun dinaries“.

Maar het meest is Pilatus bekend als de rechter van Jezus.

Uitvoerig geven de evangelisten ons de gebeurtenissen weer.

De Groote Raad, de „kerkelijke“ overheid, heeft uitspraak gedaan: „des doods schuldig“. Maar het doodvonnis behoeft nu nog de bekrachtiging van den stadhouder.

Waarschijnlijk is het nog niet later dan zeven uur in den morgen als de overpriesters, met Kajafas aan het hoofd, Jezus gebonden naar het praetorium brengen.

Vóór het paleis is een „geplaveide plaats“, Lithostrotos in het Grieksch en Gabbatha, „verlievenheid“ in het Hebreeuwsch geheeten. Op die plaats stond de rechterstoel.

„Welke beschuldiging brengt gij tegen dezen mensch in?“ is zijn vraag.

Pilatus wil zich nu niet als werktuig der Joden laten gebruiken, ofschoon hij, zooals we zagen, anders ook zoo scrupuleus niet was.

Op de drievoudige beschuldiging gaat Pilatus

Als dichter moge hij zich God gevoelen, als mensch weet hij zich een zwak, van anderen afhankelijk wezen. Die smartelijke tegenstelling doet hem het christendom haten, dat zoowel dichter als mensch stelt onder de tucht van Gods wet. Hij gaat 't leven zelf minachten, omdat de dichter op aarde bij zijn leven geen waardeering vindt, en zoekt den dood, omdat hij als mensch en kunstenaar en God in schoonheid heeft geleefd en niets meer begeert.

Ik zal mooi dood-gaan, als een vlammeend vuur, Dat eens nog flikkerde in zijn schoonsten gloed, Eer 't gansch gebluscht was. Want, als éénig goed, Rest mij de Schoonheid nog, een korten duur.

Hoe zalig is dat nu, wanneer ik buur Naar mijn gedachten in hun breedten stoet, Die allen schoon zijn, en niet één die doet, Of hij wou vlieden uit Mijn Hoog Bestuur.

Wat is dat goed, de groote rust van God, De heerlijkheid eens kunstnaars, en 't geluk Van mensch, vereenigd in één oogenblik!

Ik ben nu verder koud voor mijn Aardsch Lot: Der aarde vreugden sterven, maar ik druk Mij-zelf aan mijne borst, en lach noch snik.

Het tragische van Kloos is geweest ook, dat hij zich zelf gebleven is als individualist en langzaam aan zoo goed als alleen kwam te staan. Nadat zijn volgelingen zijn theorie tot het uiterst hadden doorgevoerd, en het impressionisme deed zien, dat het op de splits gedreven individualisme en de oorspronkelijkheidszucht op volslagen onverstaanbaarheid uitliepen, omdat men nu eenmaal geen trompetklanken aan een viool kan ontklokken, keerde de een na den ander hun meester den rug toe. Hij bleef wat hij was. Zijn tijdschrift was in het begin dezer eeuw reeds niet meer het leidende, het had zijn invloed op de jongeren verloren. En terwijl Kloos zich opsloot in zichzelf, en slechts zijn aller-individueelste Binnen-gedachten plaatste voor de ego-centrische kritieken van zijn tijdschrift „De Nieuwe Gids“, werd hij een onbekende in het kamp der jongeren, die de buiten-wereld als eenige waarde-bron erkenden, of werd hij gesmaad door hen, die als communistisch, socialistisch en ook als christelijk dichter, hun kunst stelden in dienst van de menschheid.

Hem, die velen onrecht heeft gedaan, omdat hij hun poëzie niet kon begrijpen, b.v. Bilderdijs, is onrecht aangedaan, daar men, met voorbijzien van het vele goede dat hij voor de Nederlandsche kunst heeft gedaan, hem slechts heeft willen zien als den meester van verderfelijke theorieën.

Een ridderorde, een jaargeld, een wetenschappelijke titel heeft men hem gegeven als erkenning van zijn verdiensten voor de taal. Maar heeft hij van geestverwanten, en die zijn er nog velen, ook onder de jongste literaire profeten, die in even verwaten individualisme zich-zelf genoeg zijn, niet meer verdiend?

alleen die van het koningschap van Jezus onderzoeken. Weldra bemerkt hij: deze is onschuldig. „Ik vind geen schuld in Hem“, moet hij meermalen erkennen. Welnu, dan is er maar één mogelijkheid voor den vertegenwoordiger van het zuiverste rechtswezen, het Romeinsche recht. Een onschuldige moet worden losgelaten. Er was een oude Romeinsche wet, die Pilatus ook moest kennen: „de ijdele kreten des volks mogen niet worden gehoord, wanneer zij óf vrijspraak van den schuldige, óf veroordeeling van den onschuldigen willen“. Doch Pilatus is bang voor dat volk, maar wil het niet erkennen. De verantwoording voor mogelijke gevolgen durft hij niet dragen. Eerst zendt hij daarom den Heiland tot Herodes, daarna wordt hij, die het land doorging goeddoende, gesteld naast den moordenaar Bar-abbas. (De vrijlating van een gevangene was een speciaal aan de Joden verleend recht). Vervolgens wil hij het medeliden des volks opwekken: Ecce homo, Zie, de mensch. Eindelijk wast hij zijn handen, daarmee de schuld op het volk willende leggen. Maar ten slotte spreekt hij toch de beslissende woorden: „Ibis ad crucem“, Gij gaat aan het kruis.

Zijn echtgenoot, Claudia Procula, heeft hem nog een boodschap gezonden: „Heb toch niet te doen met dezen Rechtvaardige, ik heb heden veel geleden in den droom om Zijnechtwil“.

Deze boodschap moet op een Romein, die aan voorspellende droomen geloofde, vast en zeker indruk hebben gemaakt, maar tevergeefs. Hij bezwijkt voor de bedreiging: „Indien gij dezen loslaat, zoo zijt gij des keizers vriend niet“.

En weer moet Pilatus het onderspit delven voor de Joden.

Een kleine wraakneming rest hem echter toch nog. Boven het kruis moet de beschuldiging worden aangebracht en Pilatus schrijft in het officiële latijn, het algemeen gebruikelijke grieksch en in het inlandsche arameesch de woorden: „Jezus, de Nazarener, de Koning der Joden“.

Het was een bespotting van de onderworpen Joden door den trotschen Romein.

De overpriesters gevoelen het als zoodanig, daarom willen zij dit opschrift wijzigen, maar nu weigert Pilatus.

Dat het christelijk volksdeel in hem geen voorman kan zien, spreekt vanzelf. Niet de schoone klank, maar de daarin vervatte gedachten zijn voor ons de hoofdzaak. En die inhoud van zijn vers en kritiek staat diametraal tegenover de christelijke levens- en wereldbeschouwing. Voor Kloos heeft de kunst geen ander doel, dan de schoonheid te dienen, voor den christen is zij gave Gods om die te gebruiken tot Gods eer. Voor den individualist is de dichter autonoom, God in het diepst van zijn gedachten, voor den christen is hij instrument in Gods handen, begenadigd ziener en zinger van Gods geopenbaarde schoonheid.

De literatuurgeschiedenis zal eens oordeelen over de beteekenis van Kloos, en zuiver afmeten zijn invloed op de kunst. Toch kan ook nu reeds over hem gesproken worden als historisch persoon. Een lang leven is hem gegund. Het hoogtepunt daarvan is evenwel reeds een halve eeuw voorbij. Als wij van het heden daarheen opstaren, zien wij een jongen man, die met alle energie, met den heiligen ernst dien een groote zaak waard is, opkomt voor de schoonheid en klankverzorging onzer taal, die gedachteloos misbruik ervan op de kaak stelt en velen bezielt door zijn voorbeeld. Een man, die in teere sonnetten zijn heimwee naar schoonheid heeft uitgezongen, een criticus, die met felle woorden aanranding daarvan heeft bestraft. Daarvoor mogen ook wij dankbaar zijn, en daarom moeten ook wij hem als taalvernieuwer eeren, ook al kunnen wij hem als kunstenaar niet vereeren.

Gron.

H. S.

In den lijdenstijd.

Is dit Uw passietijd? Herdenken wij Uw lijden nu 't jonge leven nieuw is opgestaan, de boomen in het licht Uw Naam belijden en alle bloemen tot U opengaan?

Wij wijken weg voor Uwe hooge smarten; we willen bloeien en gelukkig zijn.

Wij schutten schuw den kleinen tuin des harten en willen vruchtbaar zijn — — maar zonder pijn.

Gij zijt gekomen. — 't Mes om ons te snoeien was in Uw hand. Toen vielen rank en blad, en alles wat zoo welig scheen te bloeien maar waar 't verderf zich in genesteld had.

In 't jonge licht van deze lijdensdagen staan wij berooid, in heugenis van pijn, maar wetend, dat wij vruchten zullen dragen, die bij U rijpen en geborgen zijn.

Th. L. F.—S.

Groot was Pilatus' schuld, de verkrachting van het recht, maar die Jezus aan hem overleverden hadden grooter schuld, wij zij de Schriften hadden moeten weten, die van Hem getuigden.

Enkele jaren na den kruisdood van den Heiland kwam ook Pilatus' val, die hij door zijn onverbiddelijke wreedheid zich zelf heeft bereid.

Volgens een oude overlevering der Samaritanen, waren er op den berg Gerizim door Mozes een aantal heilige vaten verborgen. Een valsche profeet, Simon genaamd, beweerde deze vaten te voorschijn te zullen brengen. Een groote menigte had zich aan den voet van den Gerizim verzameld. Maar eer men tot de opgraving kon overgaan, liet Pilatus deze menigte door een sterke afdeeling soldaten uiteenslaan. Velen werden gedood, anderen wisten zich door de vlucht te redden en de rest werd gevangen genomen.

Van deze gevangenen liet Pilatus de voornaamsten terechtstellen.

De Samaritanen echter, die niet de minste verkeerde bedoeling hadden gehad, dienden een klacht in bij Vitellus, den stadhouder van Syrië.

Pilatus werd, om zich te verantwoorden, naar Rome gezonden. Voordat hij echter te Rome kwam, was de keizer, Tiberius, gestorven in 37 na Chr. Toch zou hij verbannen zijn naar Gallië.

Volgens de ene legende zou hij, door gewetenswroeging gekweld, in 39 n. Chr. zichzelf het leven hebben benomen, een andere legende verhaalt ons echter dat hij door keizer Nero is terechtgesteld.

Het is wel eigenaardig dat Pilatus als het ware uit het duister opkomt en in het duister verdwijnt. Alleen aangaande zijn ambtsperiode als stadhouder is meer bekend, deels uit ongewijde bronnen en deels uit de Heilige Schrift.

Pilatus, de Jodenhater. Pilatus de stadhouder. Pilatus, de wereldlijke rechter, die Jezus den Nazarener onschuldig ter dood veroordeelde.

L.

A. J. DE WEERDT.